

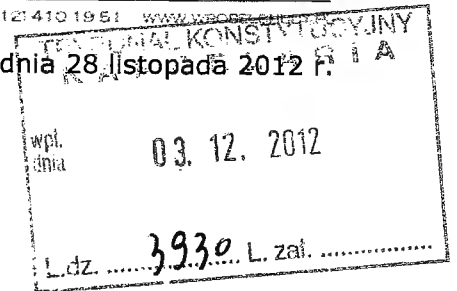
TOMASZ WRÓBEL
PIOTR CHUDY

KANCELARIA ADWOKACKA

UL. SUPNIEWSKIEGO 7/1 31-527 KRAKÓW

TEL./FAX +48(11)24101951 WWW.WROBELCHUDY.PL

Kraków, dnia 28 listopada 2012 r.

Trybunał Konstytucyjny

Al. Jana Christiana Szucha 12a
00-918 Warszawa

Sygn. akt Ts 86/12

Skarżący: K B , reprezentowany przez pełnomocnika, adw. Tomasza Wróbla

Z A Ż A L E N I E

**na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 listopada 2012 r.
o częściowej odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej**

Jako pełnomocnik skarżącego K B , pełnomocnictwo w aktach sprawy, **zaskarżam** postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 listopada 2012 r. o częściowej odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej **w części**, w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w jego punkcie 1, **zarzucając błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia**, polegający na uznaniu, iż jako wzorzec kontroli w przypadku zarzutu dotyczącego art. 41a § 1 kk w skardze wskazano jedynie przepisy art. 118 ust. 1 i art. 119 ust. 1 *Konstytucji*, które nie zawierają norm wyrażających wolności, prawa lub obowiązki jednostki, podczas gdy w uzasadnieniu skargi w uzupełnieniu wzorca, którego bazę stanowi treść *petitum*, dodatkowo wskazano w sposób wyraźny na przepisy art. 52 ust. 1 oraz art. 47 *Konstytucji*, statuujące odpowiednio wolność poruszania się po terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz prawo decydowania o swoim życiu osobistym, dodając do tego stwierdzenie o naruszeniu zasady proporcjonalności w tym jej aspekcie, który określany jest mianem „niezbędności”, który to błąd miał wpływ na treść zaskarżonego postanowienia, bowiem skutkowało odmową nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu w zakresie zarzutu niekonstytucyjności przepisu art. 41a § 1 kk.

Podnosząc powyższy zarzut, **wnoszę** o uchylenie postanowienia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 listopada 2012 r. w zakresie jego punktu 1.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 15 listopada 2012 r. Trybunał Konstytucyjny, po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej K B , częściowo odmówił nadania dalszego biegu skardze. W uzasadnianiu przedmiotowego rozstrzygnięcia wskazano, że:

1. w odniesieniu do zarzutów niekonstytucyjności art. 41a § 1 kk przepisy wskazane jako wzorce kontroli nie statuują praw lub wolności jednostki,
2. w zakresie kwestionowanych art. 57a § 1 kk i art. 69 § 4 kk skarżący nie wykazał, że naruszenie jego konstytucyjnych praw i wolności jest aktualne i bezpośrednie,
3. co do art. 57a § 2 kk skarżący nie wykazał jego niekonstytucyjności.

Skarżący nie kwestionuje zasadności orzeczenia zawartego w punktach 2 i 3 zaskarżonego postanowienia, wobec czego przedmiotem zaskarżenia uczyniono jedynie punkt 1 postanowienia.

Odnosząc się do odmowy nadania dalszego biegu skardze w zakresie zarzutów dotyczących przepisu art. 41a § 1 kk, stwierdzić wypada, co następuje.

W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego utrwaliło się zapatrywanie, wedle którego jakkolwiek Trybunał jest związany granicami wniosku, pytania prawnego lub skargi, niemniej jednak przyjmuje obowiązywanie zasady *falsa demonstratio non nocet*, zgodnie z którą decydujące znaczenie ma istota sprawy a nie jej oznaczenie, przy czym zasada ta znajduje zastosowanie nie tylko w odniesieniu do norm stanowiących przedmiot kontroli, ale również do norm prawnych stanowiących podstawę kontroli (por. wyrok TK z dnia 3 grudnia 1996 r., K. 25/95, LexPolonica nr 353274; wyrok TK z dnia 8 lipca 2002 r., SK 41/2001, LexPolonica nr 360097; wyrok TK z dnia 12 grudnia 2005 r., SK 20/2004, LexPolonica nr 394290; wyrok TK z dnia 24 lutego 2009 r., SK 34/2007, LexPolonica nr 2002914). W powyższym kontekście dodaje się, iż dla właściwej rekonstrukcji zgłoszonego w skardze konstytucyjnej zarzutu należy spojrzeć nie tylko na jej *petitum*, ale uwzględnić trzeba również uzasadnienie (por. wyrok TK z dnia 2 września 2008 r., K. 35/2006, LexPolonica nr 1942196; wyrok TK z dnia 6 marca 2007 r., SK 54/2006, LexPolonica nr 1236599). Ewentualne niedostatki, czy niejasności w zakresie zaskarżonych przepisów i wzorców ich kontroli nie powodują więc, że Trybunał nie może badać zgodności z *Konstytucją* tak kwestionowanych przepisów, bowiem na istotę pytania prawnego składają się zarówno treści wyrażone w *petitum* pytania prawnego jak i te, które zawarte są w uzasadnieniu do niego (por. wyrok TK z dnia 19 lutego 2003 r., P. 11/2002, LexPolonica nr 360656). W wyroku z dnia 19 marca 2001 r. (K. 32/2000, LexPolonica nr 351635) Trybunał przyjął nawet, że pomimo braku wyraźnego wskazania określonego przepisu tak w *petitum*, jak i w części motywacyjnej, może on stanowić przedmiot kontroli Trybunału, o ile tylko analiza treści całego pisma wszczynającego postępowanie pozwala na ustalenie, że autor określił jednoznacznie przedmiot zaskarżenia w uzasadnieniu.

Egzemplifikacją zastosowania zasady *falsa demonstratio non nocet*, istotną z perspektywy niniejszej sprawy, jest pogląd zaprezentowany w wyroku z dnia 16 czerwca 1999 r. (P. 4/98, LexPolonica nr 343306), gdzie sąd pytający jako przedmiot zaskarżenia wskazał jedynie przepis art. 5 ust. 3 ustawy z 10 grudnia 1993 r. o kształtowaniu środków na wynagrodzenia w państwowej sferze budżetowej w 1994 r., natomiast Trybunał – biorąc pod uwagę również treść uzasadnienia postanowienia sądu pytającego – przedmiotem kontroli konstytucyjnej uczynił art. 5 ust. 3 w zw. z art. 11 tej ustawy, uzupełniając tym samym zakres kontroli o dodatkową jednostkę redakcyjną tekstu ustawy, niewskazaną *expressis verbis* przez sąd pytający w postanowieniu stanowiącym podstawę wystąpienia do Trybunału Konstytucyjnego, i wskazując przy tym, że wskazany przez sąd pytający przepis „samodzielnie nie w pełni odzwierciedla istotę zagadnienia, którego dotyczy pytanie prawne”. Jednocześnie mocno zaakcentowano, że „Powyższe rozumienie przedmiotu kontroli, jako szerszego od treści samego art. 5 ust. 3 ustawy,

wskazanego w pytaniu prawnym, mieści się w granicach dopuszczalnej interpretacji pytania prawnego i nie stanowi wykroczenia poza jego granice”.

Podobna sytuacja zaistniała w sprawie K. 25/95, w której w wyroku z dnia 3 grudnia 1996 r. (LexPolonica nr 353274) Trybunał uznał, że w sytuacji, w której kwestionowana przez wnioskodawcę treść normatywna wiązana jest przez niego z pewnym redakcyjnie wyodrębnionym fragmentem ustawy, podczas gdy do zrekonstruowania tej treści trzeba wziąć pod uwagę także inny (nie wskazany przez wnioskodawcę) fragment tej samej ustawy, to nic nie stoi na przeszkodzie, aby Trybunał poddał kontroli wszystkie przepisy ustawy, z których wynika kwestionowana przez wnioskodawcę treść normatywna.

Z kolei w sprawie K. 32/2000, zakończonej wyrokiem z dnia 19 marca 2001 r. (LexPolonica nr 351635), Trybunał – poprzez zastosowanie zasady *falsa demonstratio non nocet* – uzupełnił wzorzec kontroli o niewskazany przez wnioskodawcę przepis art. 2 *Konstytucji*, uznając takie postąpienie za możliwe.

Powracając do realiów niniejszej sprawy, odnotować wypada, że w *petitum* skargi, jeśli chodzi o zarzut dotyczący art. 41a § 1 kk, jako wzorzec kontroli wskazano przepisy art. 118 ust. 1 i art. 119 ust. 1 *Konstytucji*, które rzeczywiście nie wyrażają wolności, ani praw jednostki. Nie sposób nie zauważyć jednak, że w treści uzasadnienia w sposób wyraźny wskazane został w kontekście tego zarzutu przepisy art. 52 ust. 1 oraz art. 47 *Konstytucji*, statuujące już w sposób niewątpliwy odpowiednio wolność poruszania się po terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz prawo decydowania o swoim życiu osobistym. W tym też fragmencie skargi konstytucyjnej (str. 3) *expressis verbis* podniesiono, że orzeczenie względem skarżącego środka karnego w postaci obowiązku powstrzymywania się od przebywania na stadionach sportowych podczas meczów piłki nożnej (oparte przecież o skarżony przepis art. 41a § 1 kk) stanowi naruszenie wolności i prawa, o których mowa powyżej. Nie może być więc jakichkolwiek wątpliwości co do tego, że w części motywacyjnej przedmiotowej skargi w sposób wyraźny wzorcem kontroli uczyniono konkretne przepisy *Konstytucji*, które równie niewątpliwie proklamują prawo i wolność jednostki.

Dla całkowicie prawidłowego ukształtowania wzorca kontroli dla zarzutu dotyczącego art. 41a § 1 kk należało uwzględnić również przepis art. 31 ust. 3 *Konstytucji* (zasada proporcjonalności). Lojalnie trzeba odnotować, że w kontekście tego zarzutu przepis ten nie został wymieniony w uzasadnieniu skargi jako element wzorca kontroli (inaczej niż w odniesieniu do pozostałych zaskarżonych przepisów), niemniej jednak, uwzględniając przytoczone powyżej orzecznictwo TK, w szczególności zaś opierając się na wyroku Trybunału z dnia 19 marca 2001 r. (K. 32/2000, LexPolonica nr 351635), stwierdzić należy, że zasada proporcjonalności została uwzględniona w omówieniu zarzutów stawianych w zakresie przepisu art. 41a § 1 kk. W szczególności podkreślić należy, że na str. 16 skargi wskazuje się, że „Brak jest również takich argumentów, które prowadziłyby do przekonania, że wprowadzenie tej poprawki było niezbędne dla pełnego zrealizowania koncepcji projektodawcy”. Ową „niezbędność”, czy też raczej jej brak, należy rozpatrywać właśnie jako element zasady proporcjonalności, określonej w art. 31 ust. 3 *Konstytucji*, który stanowi, że ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Jeśli odnotować przy tym, że koncepcja projektodawcy, jeśli chodzi o problematykę nowelizacji przepisu art. 41a § 1 kk, sprowadzała się do realizacji celów w postaci skutecznej ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz izolacji sprawcy takiej przemocy od ofiary (str. 14 skargi), uznać w konsekwencji trzeba, że uchwalony przepis nowelizujący art. 41a § 1 kk sprawił, że zakres zastosowania tego ostatniego przepisu był tak szeroki, że wykraczał w sposób ewidentny poza granicę niezbędności wynikającą z celów założonych przez projektodawcę, a polegających, przypomnijmy, na zapewnieniu ochrony praw i wolności ofiar przemocy w rodzinie.

Tak samo problem ten został rozstrzygnięty w sprawie dotyczącej nowelizacji art. 148 § 2 kk, której realia mają wiele wspólnego z okolicznościami, w których doszło do nowelizacji art. 41a § 1 kk. W wyroku z dnia 16 kwietnia 2009 r. (P. 11/2008, LexPolonica nr 2023886) Trybunał uznał, że „ustawa zmieniająca art. 148 § 2 k.k. została uchwalona z naruszeniem zasady proporcjonalności, gdyż tak daleko idąca ingerencja ustawodawcy, powodująca niezamierzone skutki, nie była konieczna do osiągnięcia zamierzonego celu. Nowelizacja dokonana analizowaną poprawką, ze względu na zakres jej konsekwencji oraz niekonieczność do osiągnięcia zamierzonego celu, wykracza poza konstytucyjne ograniczenia”.

Powyższe potwierdza trafność odwołania się w uzasadnieniu skargi K B do zasady proporcjonalności, przy czym rozpatrując art. 31 ust. 3 *Konstytucji* jako wzorzec kontroli, warto mieć na uwadze to, że nie może on stanowić całkowicie samodzielnego wzorca. Musi on być zawsze ujmowany jako przepis związkowy, stosowany wespół z innymi przepisami *Konstytucji*, normującymi konkretne wolności lub prawa (por. wyrok TK z dnia 22 września 2005 r., Kp 1/2005, LexPolonica nr 387542). Powołanie jako wzorca kontroli zasady proporcjonalności czyni koniecznym jednocześnie wskazanie przez skarżącego konkretnego prawa lub wolności konstytucyjnej mającego normatywną postać konstytucyjnego prawa podmiotowego (por. L. Bagińska, *Skarga konstytucyjna*, Warszawa 2010, s. 94). Stąd też przepis art. 31 ust. 3 *Konstytucji* jest w realiach niniejszej sprawy wzorcem kontroli wespół z przepisami z art. 52 ust. 1 i art. 47 *Konstytucji*.

Nadto podkreślić wypada, że skoro w przepis art. 31 ust. 3 *Konstytucji* mówi o „ustawie” jako podstawie ograniczeń konstytucyjnych praw i wolności, to w zakresie kontroli konstytucyjnej wprowadzania tychże ograniczeń należy dopuścić możliwość badania również samej procedury legislacyjnej, bowiem tylko w przypadku prawidłowego jej przebiegu można mówić o „ustawie” w rozumieniu art. 31 ust. 3 *Konstytucji*. Nie ma zatem przeszkód, aby wzorzec kontroli, jeśli chodzi o zarzut niekonstytucyjności art. 41a § 1 kk, został zbudowany również z tych przepisów *Konstytucji*, które same w sobie nie wyrażają praw i wolności jednostki, choć – w powiązaniu z innymi postanowieniami ustawy zasadniczej – mają zasadniczy wpływ na ukształtowanie ich ograniczeń.

Podsumowując, stwierdzić należy, że zmiany wprowadzone w treści art. 41a § 1 kk spowodowały, że ingerencja w konstytucyjne prawa i wolności obywateli dokonywana na podstawie tego przepisu może się odbywać również w takich sytuacjach, w których w ogóle nie realizuje się celów, jakie legły u podstaw projektowanej nowelizacji ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o *przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*. Dlatego też uznać należało, że przepis art. 41a § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – *Kodeks karny* (Dz. U. 1997 r. nr 88 poz. 553 ze zm.) w brzmieniu nadanym przez art. 5 pkt 2 ustawy z dnia 10 czerwca 2010 r. o *zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. 2010 r. nr 125 poz. 842) jest niezgodny z art. 31 ust. 3 w zw. z art. 52 ust. 1 i art. 47 oraz art. 118 ust. 1 i art. 119 ust. 1 *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*. Taki też wzorzec kontrolny należało wyprowadzić na podstawie analizy *petitum* skargi oraz jej uzasadnienia w granicach dopuszczalnej wykładni określonej utrwalonym orzecznictwem Trybunału.

Skoro jednak Trybunał uznał, że wskazany wzorzec kontroli w rzeczywistości ograniczał się li tylko do art. 118 ust. 1 i art. 119 ust. 1 *Konstytucji*, to dopuścił się błędu w ustaleniach faktycznych, gdyż jak to wykazano powyżej, w uzasadnieniu po pierwsze w sposób wyraźny odwołano się do naruszenia art. 52 ust. 1 i art. 47 *Konstytucji*, po wtóre zaś całościowa jego analiza pozwala na stwierdzenie, że wzorzec kontroli współwyznacza również zasada proporcjonalności określona w art. 31 ust. 3 *Konstytucji*, choć przyznać wypada, że *expressis verbis* przepis ten nie został w odniesieniu do zarzutu dotyczącego art. 41a § 1 kk w części motywacyjnej skargi wskazany. Ów błąd miał oczywisty wpływ na treść zaskarżonego postanowienia, albowiem skutkowało niezasadną częściową odmową nadania dalszego biegu skardze.

Końcowo wskazać należy, iż w orzecznictwie Trybunału akcentuje się, iż Trybunał – niezależnie od zarzutów materialnoprawnych - ma każdorazowo obowiązek badania z urzędu, bez względu na treść wniosku, pytania lub skargi, zarzutów niekonstytucyjności ze względu na kryteria proceduralne i kompetencyjne (por. wyrok TK z dnia 28 listopada 2007 r., K. 39/2007, LexPolonica nr 1737953; wyrok TK z dnia 16 kwietnia 2009 r., P. 11/2008, LexPolonica nr 2023886).

A zatem uznać wypada, że wskazanie na przepisy art. 52 ust. 1 i art. 47 *Konstytucji* jako wzorzec kontroli w uzasadnieniu skargi prowadzić musiałyby samo w sobie do zbadania z urzędu zaskarżonego przepisu pod kątem jego niekonstytucyjności z uwagi na względy proceduralne.

Z uwagi na powyższe, zażalenie uznać należy za konieczne i uzasadnione, dlatego też wnoszę jak na wstępie.

adw. Tomasz Wróbel

